

Salla Haapalainen, Marjo Kivi & Sanna Pitkäranta

ISÄKSI KASVAMINEN

Miesten kokemuksia isyydestä esikoisen odotusaikana

ISÄKSI KASVAMINEN

Miesten kokemuksia isyydestä esikoisen odotusaikana

Salla Haapalainen, Marjo Kivi &
Sanna Pitkäranta
Opinnäytetyö
Kevät 2015
Hoitotyön koulutusohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Hoitotyön koulutusohjelma

Tekijät: Salla Haapalainen, Marjo Kivi ja Sanna Pitkäranta
Opinnäytetyön nimi: Isäksi kasvaminen. Miesten kokemuksia isyydestä esikoisen odotusaikana
Työn ohjaajat: Yliopettaja Hilkka Honkanen ja lehtori Pirjo Juujärvi
Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2015 Sivumäärä: 32

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli kuvata millaisia kokemuksia ja ajatuksia miehillä on isyydestä esikoisen odotusaikana sekä olivatko ne muuttuneet raskauden edetessä. Halusimme kuvata myös, miten isät kokevat saamansa tuen neuvolasta ja perhepiiristä raskauden aikana sekä kokevatko isät, että yhteiskunta, lähipiiri tai muu yhteisö luo paineita isäksi kasvamisesta. Tutkimuksen tavoitteena oli saada esikoistaan odottavilta isiltä kokemusperäistä tietoa isäksi kasvamisesta. Tietoa voidaan hyödyntää kehitettäessä äitiys- ja lastenneuvolaa huomioimaan isät nykyistä paremmin.

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena. Yhteistyökumppanimme toimi Oulun kaupungin isätyöntekijä, jonka pitämiin perhevalmennuksen isäryhmiin osallistuimme. Keräsimme tutkittavan tiedon joulukuussa 2014 ja tammikuussa 2015 sähköisen teemakyselyn avulla. Laadimme kyselyn Webropol-ohjelman avulla ja annoimme isäryhmään osallistuneille osoitteen kyselyyn. Kysely jakautui seuraaviin teemoihin; taustatiedot, kokemukset tuen saannista, ennakko-odotukset ja kokemukset perheen, ystävien sekä yhteiskunnan luomista paineista. Yhdeksän isää vastasi kyselyyn. Saatu aineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällön analyysillä.

Tutkimuksessa selvisi, että raskausuutinen herätti miehissä onnea, iloa ja jännittyneisyyttä. Mieli oli esikoistaan odottavilla isillä kuitenkin varma. Näihin tunteisiin vaikutti vastauksien perusteella se, että raskaus oli toivottu ja suunniteltu. Saatujen vastausten perusteella suurin osa isistä koki neuvolasta saaman tuen hyväksi ja kannustavaksi. Isät pitivät hyvänä asiana sitä, että nainen ja lapsi ovat kuitenkin pääroolissa neuvolakäynneillä. Isät korostivat vertaistuen tärkeää merkitystä isäksi kasvamisessa. Isät ovat itse hakeneet aktiivisesti tietoa isyydestä ja lapsen hoitamisesta, jos jokin asia on jäänyt askarruttamaan. Isät eivät koe yhteiskunnan luovan paineita isäksi kasvamisessa, koska nyky maailma on paljon suvaitsevaisempi kuin ennen. Tutkimuksessa kävi ilmi, että isät haluaisivat yhä enemmän olla perheen kanssa lapsen synnyttyä ja yhtä merkittävässä roolissa kuin äiti. Tähän vaikuttaa mm. isyysloman pituus sekä omat odotukset isäksi kasvamisesta.

Isät ovat nykyään enemmän mukana neuvolassa ja tukevat puolisoaan raskausaikana. Isät eivät enää olekaan vain taloudellinen tuki, vaan he kokevat olevansa tasavertaisessa asemassa puolisonsa kanssa. Tutkimuksemme osoitti perhevalmennuksen isäryhmän sekä ennaltaehkäisevän työn positiivisen vaikutuksen koko perheen hyvinvoinnille. Jatkotutkimusehdotuksena opinnäytetyön pohjalta voi perehtyä jonkin muun kuin perinteisen ydinperheen isän kokemuksiin.

Asiasanat: Isyys, isäksi kasvaminen, neuvola, kokemukset

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Nursing and healthcare

Authors: Salla Haapalainen, Marjo Kivi and Sanna Pitkäranta

Title of thesis: Growing up as a father: Men's experiences of becoming a father while expecting their first child.

Supervisors: Principal Lecturer Hilka Honkanen and Lecturer Pirjo Juujärvi

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2015 Number of pages: 32

The purpose of this bachelor's thesis was to describe the experiences and thoughts fathers expecting their first child have on pregnancy, as well the changes possibly occurring in this these as the pregnancy progresses. Additionally, we wanted to provide an account of how the fathers experience the support they receive from child health and maternity centers and from their families during pregnancy; further, if society, close relatives or the wider community create pressures on maturing into fatherhood for them. The aim of this study was to get empirical knowledge on the growth into fatherhood and, based on this information, to develop maternity and child health centers towards policies and practices more supportive of the fathers' needs.

This bachelor's thesis was conducted as qualitative research. Our cooperative partner was a fatherhood employee for the city of Oulu. He organizes meetings for fathers expecting their first children and we had the pleasure of participating in these meetings. We conducted the study between December 2014 and January 2015 with the help of an electric questionnaire. The questionnaire was designed utilizing the Webropol program, and fathers attending these meetings were provided access to it through its internet address. The questionnaire was divided in to three categories: background information, experiences of support, expectations and general experiences. We received nine responses for the final study. The results from the study were analyzed using data-driven contents analysis.

The study indicated that the news about the pregnancy generated feelings of happiness, joy and nervousness in the fathers. Nevertheless, each father expecting their first child and responding to the questionnaire felt assured, which was, as per the responses, influenced by the fact the pregnancy was wanted and planned. Also, most of the fathers perceived that the support that they got from maternity clinic was good and supportive. Despite this, according to the fathers, the fact that the mother and the child are considered first priority during child health center visits was a good thing/justified. The fathers highlighted the importance of peer support in maturing into fatherhood. They reported to have sought information on fatherhood and on child care independently in cases where their own information base was inadequate. The fathers did not think that society creates pressures for them owing to the fact that the world is now more liberal than before. The study demonstrated to us that fathers would like to spend more time with their families when the child is born and they want to have as significant a role in the family as the mothers do. This is impacted i.e. by the shortness of the paternity leave as well as by the expectations the fathers themselves has of growing into fatherhood.

Fatherhood is nowadays perceived a wider construct and fathers are more involved in child health and maternity clinic visits and they support their spouses during pregnancy. Fathers are no longer solely the economic support; rather they experience their position as equal with their spouses in this regard. Our study demonstrated that 'family coaching fathers' group and preventive work has a positive influence on the wellbeing of the whole family. Further research is required to examine the topic from the public health nurse perspective.

Keywords: Fatherhood, growing into fatherhood, child health and maternity clinic, experiences

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ.....	3
ABSTRACT	4
1 JOHDANTO.....	6
2 ISÄKSI KASVAMINEN.....	7
2.1 Isyyden ennakko-odotukset	7
2.2 Isyys odotusaikana	8
2.3 Isän tunteet ja kokemukset odotusaikana	9
2.4 Isyysvapaat yhteiskunnan tukimuotona	11
2.5 Tulevan isän saama tuki neuvolasta raskausaikana	12
3 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TEHTÄVÄT.....	14
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	15
4.1 Tutkimusmenetelmä.....	15
4.2 Aineiston keruu ja analyysi.....	16
5 TUTKIMUSTULOKSET ISÄKSI KASVAMISESTA	20
5.1 Isien ajatukset raskaudesta.....	20
5.2 Isien kokemukset saamastaan tuesta	21
5.3 Yhteiskunnan, perheen ja muun yhteisön luomat paineet.....	23
5.4 Isien ennakko-odotukset ja toiveet isyydestä	24
6 POHDINTA.....	25
6.1 Tulosten tarkastelu.....	25
6.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	28
6.3 Tutkimustulosten hyödyntäminen ja jatkotutkimusaiheita	30
6.4 Oma oppimisprosessi	30
LÄHTEET	33
LIITTEET	36

1 JOHDANTO

Kun mies tulee isäksi hänen elämänsä ja oma rooli parisuhteessa muuttuu. Lisäksi ajankäyttö, itse parisuhteen tasapaino ja taloudellinen tilannekin muuttuvat. Tunteet voivat vaihdella laidasta laitaan, onnellisuudesta ahdistukseen. Jo raskausaikana tulevan lapsen tuoma tunteiden vuoristorata voi olla suuri.

Nykyaikana isän rooli on muuttunut enemmän osallistavaksi vanhemmaksi. Isä-lapsiryhmät ovat nykyaikaa ja edustavat vanhemmuutta, jossa isät eivät ole vain taloudellisena tukena vaan he osallistuvat perheen arkeen ja lapsen hoitoon. Isä-lapsiryhmistä saa myös vertaistukea, jonka avulla on helppoa jakaa isyyteen liittyviä asioita keskustelemalla sekä viettämällä aikaa vertaisryhmän parissa. (Salmela 2005, 5.)

Tämän päivän yhteiskunta tarjoaa isille erilaisia mahdollisuuksia viettää entistä enemmän aikaa tulevan lapsen ja puolison kanssa. He voivat irtautua töistä eripituisiksi ajoiksi ja tähän yhteiskunta tarjoaa tukea ja vapaata isyysvapaan ja isyysrahan muodossa. Isyysraha voidaan jakaa neljään eri jaksoon. (Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta 903/2012, 7§.)

Mielenkiintomme opinnäytetyön aihetta kohtaan heräsi meillä opintojen aikana. Huomasimme, että aihetta on kyllä tutkittu, mutta halusimme päästä syvemmälle siihen, kuinka isät itse kokevat tulevan lapsen muuttavan elämäänsä. Työssämme käsittelemme isyyttä isien omien kokemusten näkökulmasta. Työmme on rajattu ensimmäistä lastaan odottavien isien kokemuksiin. Tavoitteenamme onkin tuoda esiin isien kokemuksia esikoisen odotusaikana.

Tulemme opinnäytetyössämme selvittämään, millaisia kokemuksia miehillä on isyydestä esikoisen odotusaikana. Kartoitamme myös, ovatko isät saaneet mielestään tarvittavaa tukea neuvolasta ja onko yhteiskunta, perhe tai muu yhteisö luonut paineita isäksi kasvamisessa. Tämän tutkimustiedon myötä toivomme, että äitiys- ja lastenneuvoloiden toimintaa voitaisiin kehittää nykyistä enemmän isät huomioivammaksi.

2 ISÄKSI KASVAMINEN

2.1 Isyyden ennakko-odotukset

Ensimmäistä lastaan odottavasta miehestä on kasvamassa vanhempi ja hänelle on annettu yhdeksän kuukautta aikaa sopeutua ajatukseen isyydestä (Mannerheimin lastensuojeluliitto, viitattu 28.9.2014). Vanhemmuuden vastuun katsotaan alkavan jo raskautta suunniteltaessa tai viimeistään raskauden aikana (Eerola & Mykkänen 2014, 58).

Miehet ovat tulleet isäksi ja olleet isinä kautta aikojen, mutta viimeisten vuosien aikana isyys on ollut enemmän suurennuslasin alla ja sitä pohditaan laajemmin, kuin koskaan aiemmin. 2000-luvulla isyys on ollut laajalti esillä niin mediassa, kuin asiantuntijapuheissakin. Eri keskusteluissa isyyttä kuvataankin usein jollain tavalla ääripäiseksi. Isä leimataan helposti perhe- tai työkeskeiseksi, vastuulliseksi tai vastuuttomaksi, läsnä- tai poissaolevaksi ja niin edelleen. Sosiaalisesta mediasta on muodostunut keskeinen isyyspuheen areena, joissa miehetkin voivat jakaa omia isyyskokemuksiaan. (Eerola & Mykkänen 2014, 7-8.)

Isien toiminnan ja puheiden taustalla vaikuttavat niin yhteiskunnalliset, kulttuuriset, sosiaaliset, kuin henkilökohtaisetkin osatekijät. Yhteiskunnalliset ja kulttuuriset tekijät liittyvät vallitseviin oloihin ja käsityksiin siitä, millaisia miehet ovat ja millaisia heidän vanhempina tulisi olla. (Eerola & Mykkänen, 2014, 12–13.)

Isät ovat nykyään monenlaisten aikapaineiden kuormittamia. Isän poissaolo perheen arjesta johdetaan yleensä työssäkäynnistä ja vanhemmat neuvottelevatkin paljon elintason ja työmäärän tasapainosta perheessä. Perheessä pohditaan, mistä kaikesta täytyy perheen yhdessäolon ja omien voimavarojen riittävyyden vuoksi luopua. (Jämsä & Kalliomaa 2010, 23.) Työ on miehille pakko, mahdollisuus, velvoite ja ylpeyden aihe, mutta aiheuttaa myös pelkoja ja epävarmuutta. Isät kokevat usein, että rahan hankinta perheeseen kuuluu pääsääntöisesti heidän tehtäviinsä, mutta tämä käsitys on muuttumassa ja yhä useammin tapaa perheitä, joissa mies jää lapsen synnyttyä vanhempainvapaalle äidin mennessä töihin. (Jämsä & Kalliomaa 2010, 54.)

Perheen ja kodin ulkopuolisista asioita miehet nostavat usein esiin ystävät ja harrastukset ja niiden merkityksen elämässään. Nämä koetaan voimavarana arjessa jaksamiseen ja ystävilta saatu

vertaistuki on hyvä tapa purkaa omia tunteitaan ensimmäisen lapsen odotusaikana. Ystävyysuhteet joutuvat kuitenkin usein koetukselle lapsen syntymän jälkeen, varsinkin jos ystäväpiirissä on lapsettomia miehiä, jotka eivät ymmärrä ajankäyttöä ja muuttuneita elämän arvoja. (Jämsä & Kallioma 2010, 54–55.) Miehet kokevat harrastuksista luopumisen vaikeimpana asiana. Elämää aletaan elää muiden tarpeiden täyttämisen kautta. Koska harrasteet ja oma aika eivät ole samalla tavalla välttämättömiä, kuin arkiset rutiinit, jäävät harrastukset helposti toisarvoisiksi. Vain tietoisesti otettu oma aika on toteutuvaa. (Jämsä & Kallioma 2010, 57.)

Ensimmäisen lapsen tulo tuo väistämättään parisuhteeseen muutoksia. Parisuhde joutuu koetukselle, sillä raskaus ja vauvan tulo luo elämään uudenlaista stressiä ja paineita. Yleinen ilmiö on seksuaalisuuden muuttuminen ja näivettyminen. (Jämsä & Kallioma 2010, 55.) Lapsen hankinnan myötä parisuhde muuttuu kolmiosuhteeksi. Aiemmin totutut vuorovaikutustavat ja aikataulut menevät uusiksi ja parin kahdenkeskinen aika vähenee merkittävästi verrattuna aikaan, jolloin oli tiin kahden. Miehet saattavatkin kokea seksielämän katkeamisen tai hiipumisen uhkana parisuhteelle. Tällaisia haasteita ei yleensä osata ennakoida, kun lasten hankintaa aletaan suunnitella. (Jämsä & Kallioma 2010, 76.) Vaikka puolisoitten välinen suhde voi muuttua helpommin etäisemmäksi, osa pariskunnista löytää kuitenkin uudenlaisen hellyyden ja läheisyyden ja löytää uudenlaiset toimintatavat helpottamaan ajan käyttöä arjen pyörteissä. (Jämsä & Kallioma 2010, 56.)

2.2 Isyys odotusaikana

Miehen kasvaminen isäksi riippuu siitä, miten hän itse suhtautuu isyyteensä sekä miten lähiympäristö siihen suhtautuu (Hermanson 2012, viitattu 28.9.2014). Raskausaika ja synnytyskokemus ovat tärkeitä kokemuksia isäksi kasvun sekä perheen muodostumisen kannalta (Duodecim 2004, viitattu 28.9.2014). Oli raskaus sitten suunniteltu tai yllätys voi isä luoda suhdetta lapseensa jo raskausaikana (Marsalo 2014, viitattu 28.9.2014). Odotusaikana tuleva isä pohtii millainen on hyvä isä ja onko jokin tietty malli hyvästä isästä. Isän roolimallia lähdetään usein hakemaan omasta isästä. Tämä malli määrittää miehen tapaa luoda omaa isyyttään. Jos kokemus omasta isästään on positiivinen, yleensä mies haluaa käyttää samanlaista isyyden mallia ja taas jos negatiivinen, niin mies haluaa itse isänä toimia päinvastoin kuin oma isänsä. Nykyään miehet ottavat isyyksimalleja myös ystäväpiiristä. (Jämsä & Kallioma 2010, 21,26 -27.)

2.3 Isän tunteet ja kokemukset odotusaikana

Tunteet jotka liittyvät isyyteen kumpuavat vahvasta siteestä, joka muodostuu lapsen ja isän välille. Tämän siteen muodostuminen alkaa jo raskausaikana. Näitä tunteita herättäviä asioita ovat huolehtimisen ja vastuunoton tunteminen toisesta ihmisestä. (Jämsä & Kalliomaa 2010, 30.) Isäksi tulemiseen liittyy hormonaalisia tunteita, aivan kuten äideilläkin. Vauvan tulo voi vähentää miehellä testosteronin määrää ja lisätä prolaktiinia sekä kortisolia eli ruumis tuottaa kiintymystä ja hoivaa edistävää hormonia. Hormonaaliset muutokset ovat kuitenkin pienempiä sekä vähäisempiä isällä kuin äidillä. Isyyden tunteellinen perusta koostuu halusta suojella, uhrautua ja rakastaa lastaan. (Jämsä & Kalliomaa 2010, 7-8.) Stereotyyppiseen mies- ja isäkuvaan kuuluu, että mies ei puhu tunteistaan. Useimmiten isät jakavat tunteita ja kokemuksia samassa elämäntilanteessa olevien miesten kanssa. (Jämsä & Kalliomaa 2010, 27–28.)

Raskausaikaista isäksi kasvamista voidaan tarkastella miehen näkökulmasta kolmen eri vaiheen kautta: alkuinnostus, tekeytymisvaihe ja valmistautumisvaihe. Vaiheiden aikana isäksi tuleminen vahvistuu ja kypsyy. Kahden ensimmäisen vaiheen aikana isäksi tuleminen ei tunnu isästä vielä todelta. Raskauden puolessa välissä ajatukset omasta lapsuudesta ja vanhemmistasi aktivoituvat. Jos omassa lapsuudessaan on saanut hyviä hoivakokemuksia, silloin saa mielikuvia, että omaa lasta on hyvä helliä. Vaikeatkin kokemukset omasta lapsuudestaan voidaan kääntää voitoksi jos asiat käydään läpi. Mies tekee tässä vaiheessa, valintoja minkälaisen isä-lapsi -suhteen haluaa luoda. Valmistautumisvaiheessa mies ymmärtää paremmin, että lapsi kasvaa puolisonsa kohdussa ja alkaa näin tutustua lapseen mm. koskettelemalla vatsaa ja juttelemalla lapselle. Joillekin isyys tulee todeksi jo tässä vaiheessa, mutta useimmille vasta lapsen synnyttyä. Alkuinnostuksen tai -hämmennyksen jälkeen isä voi etäännyä raskaudesta, koska näkyviä todisteita isäksi tulemisesta ei ole. (Marsalo 2014, viitattu 26.9.2014; Leskio & Antikainen 2008, viitattu 26.9.2014; Hermanson 2012, viitattu 28.9.2014.)

Isäksi tuleminen tuo ennen kokemattomia tunteita pintaan tai ne ilmenevät laajemmin kuin aikaisemmin (Jämsä & Kalliomaa 2010, 25). Odotusaika on myös isien kokemuksista hermostuttavaa ja pelottavaa (Jämsä & Kalliomaa 2010, 33). Isät kokevat painetta siitä, että tulisi taata riittävä elintaso perheelle ja toisaalta olla tasavertainen vanhempi lapselle äidin kanssa. Riittämättömyyttä isä kokee usein juuri taloudellisessa ahdingossa. (Jämsä & Kalliomaa 2010, 22.) Isät kokevat, että äiti nostetaan ensisijaiseksi vanhemmaksi ja isän vanhemmuutta vähätellään (Jämsä & Kalliomaa 2010, 29). Isyyden alkutaival voi olla ahdistava, jos raskaus ilmenee äkkiaikaan. Mie-

hellä voi käydä mielessä ajatus juosta tilannetta pakoon ja jatkaa huoletonta elämää. Toivottu raskauskin voi peruuttamattomuudessaan aiheuttaa miehelle paniikin tunteen. Tieto vanhemmaksi tulosta tuo tulevaisuuden pelkoa. Pelätään riittävätkö rahat ja voimavarat. (Hirvonen 2005, 13–14.) Kyvyttömyyden ja riittämättömyyden tunteet johtuvat osittain puolison, läheisten, neuvolan sekä yhteiskunnan antamista epäluuloista isyyttä kohtaan (Jämsä & Kalliomaa 2010, 36). Epävarmuuden tunteeseen isä voi saada uusia merkityksiä ja näkökulmia alkuraskauden neuvolassa. Ennen kokematon tunne herää myös siitä, kun isä kuulee ensimmäisen lapsensa sydänäänet ja näkee hänet ultraäänien avulla. (Hirvonen 2005, 41.)

On tutkittu, että isillekin voi esiintyä odotusajan vaivoja, kuten huimausta, painonnousua ja pahoinvointia. Jopa joka neljäs mies kärsii näistä couvade-oireista. (Hirvonen 2005, 16.) Puolison vatsan kasvu herättää monenlaisia tunteita. Useimpien mielestä se on hellyttävä, mutta jotkut ajattelevat sen olevan epämiellyttävä. Miehet myös miettivät sitä palautuuko puoliso ennalleen lisääntyneen painon myötä. Raskauden aikana naisen vartalon muodonmuutokset voivat aiheuttaa seksuaalisen halukkuuden vähenemistä tai pelkoa siitä, että lapsi vahingoittuu yhdynnän aikana. Isien kokema synnytyspelko on yleisempää, kuin luullaan. Pelko on luonnollista jos isällä ei ole riittävästi tietoa ja tukea olla puolison apuna. (Hirvonen 2005, 28–29, 33, 35.)

Isyyden kielletyille ja vaikeille tunteille ovat yleisiä syitä, kuten väsymys ja rahahuolet. Negatiivisia tunteita aiheuttaa myös puolisoon liittyvät asiat, kuten puolison vaatimukset ja kiukku. Isät kokevat masennusta ja voimattomuutta puolison käyttäytymiseen liittyvissä syissä. Avioero sekä seksuaalielämään liittyvät ongelmat ovat myös isien negatiivisten tunteiden takana. (Jämsä & Kalliomaa 2010, 18–19.)

On kuitenkin tutkimuksia, jotka osoittavat miesten olevan täysin eri ihmisiä kuin ennen isyyttä. Isyyden kautta miehet löysivät omat tunteensa paremmin ja kokivat kaiken kaikkiaan isyyden olevan palkitsevaa ja antoisaa. Isyyden herättämät tunteet ovat ainutkertaisia ja emotionaalisesti vahvoja. Nämä näkyvät sekä positiivisina että negatiivisina tunnekokemuksina. (Mykkänen, 2010, 37.)

Vauvan odotus ja syntymä johtavat melkoiseen tunnemyrskyyn kummankin tulevan vanhemman mielessä ja ruumiissa. Pintaan nousee kaikenlaisia asioita menneisyydestä, mieli on sekaisin, päätös lapsesta arveluttaa ja parisuhteen kestävyys myös huolettaa. Suhteen laadulla että puolisoiden aikaisemmillä kokemuksilla on suuri merkitys sille, miten noista vaiheista selvitään. (Sinkkonen 2012, 46.)

Sosiaaliset suhteet ja niiden antama tuki ovat erityisen tärkeitä vanhemmaksi tulossa. Sosiaalisen verkostolta (esim. sukulaiset, ystävät tai työtoverit) saatu tuki edistää isien myönteistä käsitystä itsestään kasvattajana ja vanhempana, sekä lisää vanhempien tunnetta siitä, että he ovat hyviä vanhempia ja kykeneviä kasvattamaan lapsensa. Isälle verkosto voi antaa muun muassa kasvatuksellista apua ja tietoa lapsen hoidosta. (Lähtenmäki & Neitola 2014, 65–66.)

Isovanhempien rooli tuen lähteenä korostuu usein arjen asioissa, pulmatilanteissa ja myös taloudellisena apuna. Kasvatuskysymykset ja -neuvot myös tarjoavat lastenhoidon rinnalla mahdollisuuden isien ja isoisien vuoropuheluun. Ystävien ja tuttaviensa tuki on monella tavoin tärkeää, koska se antaa miehelle mahdollisuuden keskustella tulevasta isyydestään. Isäryhmän kohtaaminen tuo mahdollisuuden uusien ystävyysuhteiden solmimiseen tarvittaessa, sekä toisten isien näkemykset tarjoavat uusia näkökulmia myös oman isyytensä tarkasteluun. (Lähtenmäki & Neitola 2014, 65–70.)

2.4 Isyysvapaat yhteiskunnan tukimuotona

Isyysvapaa muuttui 1.1.2013 alkaen ja se koskee niitä perheitä, joissa äitiysraha tai adoptioperheissä vanhempainraha on alkanut 1.1.2013 jälkeen. Isyysrahan saanti edellyttää, että isä asuu yhdessä lapsen äidin kanssa. Isyysrahaa voi poikkeuksellisesti saada, jos erossa asuminen johdetaan esimerkiksi työtilanteesta eikä välien rikkoutumisesta. Isyysvapaa on enintään 54 arkipäivää eli noin 9 viikkoa ja tästä enintään 18 arkipäivää isä voi olla kotona äidin kanssa samaan aikaan. Isä voi halutessaan olla kotona yhtä aikaa äidin kanssa valintansa mukaan 1-18 arkipäivää sinä aikana, jolloin äiti saa äitiys- tai vanhempainrahaa. Loput isyysrahapäivät voi pitää vanhempainrahakauden jälkeen. Isyysvapaan ajalta maksetaan isyysrahaa. Isyysrahaa voi hakea joko yhtäjaksoiselle ajalle tai useammalle lyhemmälle jaksolle. (Kela 2014, viitattu 28.9.2014, Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta, 903/2012 7§.)

Isäkuukausi koskee niitä isiä, joiden lapsesta on alettu maksaa vanhempainrahaa tai äitiysrahaa vuoden 2012 puolella. Kun isä käyttää vanhempainrahakauden lopusta vähintään 12 arkipäivää, hän saa lisäksi 1-24 arkipäivää isyysrahaa. Tätä vapaata kutsutaan isäkuukaudeksi. (Kela 2013, viitattu 28.9.2014.)

Isien osallistumista lapsen hoitoon on yritetty helpottaa erilaisilla etuuksilla, mutta vain valitettavan harvat isät osaavat käyttää niitä. Ruotsissa kuuden viikon mittaisen isäkuukauden käyttää jopa puolet isistä, mutta Suomessa vain 27,7 prosenttia suomalaisista tarttuu tilaisuuteen. Perhetutkija Lassi Lainilan mielestä isäkuukausissa on ollut trendinä se, että korkeasti koulutetut pitävät niitä herkemmin kuin matalasti koulutetut. Tämä selittäisi myös isäkuukauden yleisyyttä suurissa kaupungeissa jonkin verran, sillä kaupungeissa on enemmän korkeasti koulutettuja ihmisiä. Tietämättömyys ja monimutkainen tukiviidakko voivat olla syynä sille miksi isäkuukautta käytetään niin nihkeästi. Ainoa fakta tieto tulee Kelan sivujen kautta ja tämä tieto voidaan kokea hyvin monimutkaiseksi. (MTV3 2012, viitattu 28.9.2014.)

2.5 Tulevan isän saama tuki neuvolasta raskausaikana

Isyys on aina kahdensuuntainen vuorovaikutussuhde lapsen ja miehen, useimmiten lapsen ja lapsen biologisen isän välillä. Tähän kaksisuuntaiseen prosessiin kuuluvat sekä antaminen että saaminen. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008, 9, viitattu 28.9.2014.)

Vanhemmuuden tukeminen on osa neuvoloiden toimintaa ja se on noussut esiin kolme, neljä vuosikymmentä sitten, kun perhevalmennusta alettiin kehittää. Nyt kun isät ovat osa päivittäistä neuvolatoimintaa, eivätkä mitään sivustaseuraajia, isien tarpeisiin ja odotuksiin on alettu kiinnittää yhä enemmän huomiota. 1990-luvun jälkipuoliskolta alkaen sosiaali- ja terveysministeriö on linjannut isien ja isyyden tukemista ja on myös ryhtynyt tutkimaan isien tuen saantia ja tarvetta neuvolatoiminnan yhteydessä. Näitä selvityksiä varten on kehitetty mm. isätoimikunta ministeriön toimesta, Isät neuvolassa -julkaisuja sekä aihetta käsitelty lastenneuvola-oppaassa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008, 3-13, viitattu 28.9.2014.)

Neuvolatyössä on kiinnitetty huomiota isien kohtaamiseen jo pidemmän aikaa, mutta isien osuus on kuitenkin jäänyt vähemmälle. Osa isistä on kokenut itsensä neuvolassa enemmän sivustaseuraajaksi, myös osa neuvolan henkilökunnasta on pitänyt miesten kohtaamista neuvolassa haasteellisenä. Sosiaali- ja terveysministeriö julkaisi vuonna 2008 selvityksen isien ja isyyden tukemi-

sesta äitiys- ja lastenneuvoloissa, jossa kyselyn avulla selvitettiin isien tukemiseen käytettäviä toimintatapoja, terveydenhoitajien valmiuksia sekä isätyön kehittämistarpeita. Aineistoa kerättiin vuonna 2006 kaikista Suomen äitiys- ja lastenneuvoloista ja vastauksia saatiin 421 neuvolasta. Tuloksista selvisi, että isien tukemiseen neuvoloissa on kiinnitetty lisääntyvää huomiota ja että terveydenhoitajat kokivat isien tukemisen luontevaksi osaksi omaa työtään. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008, 3, viitattu 28.9.2014.)

Terveydenhoitajat kokivat, että heillä oli realistinen kuva isien tukemisen laadusta ja tukemisen sisällöt olivat monipuolisia. Terveydenhoitajat olivat myös erittäin kiinnostuneita kehittämään isien tukemista neuvolatyössä. Suurin osa vastaajista toivoi kuitenkin lisäkoulutusta ja uutta aineistoa aiheeseen liittyen, koska vain kolmannes oli saanut koulutusta isien tukemiseen osana peruskoulutustaan. Tutkimuksen mukaan isien tukemisen kehittämistä esti terveyskeskusten johdon puutteellinen tukeminen asiassa. Kolmasosa vastaajista kertoi, ettei johto ota huomioon isien tukemista lainkaan. Kehitysehdotuksista nousikin, johtamisen avulla tulisi luoda riittävät edellytykset tähän. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008, 48–49, viitattu 28.9.2014.)

Vanhemmuus tuo isälle ja äidille uusia rooleja ja kaikki roolit ovat tärkeitä. Lapsen ollessa pieni, vanhemmuudessa korostuu erityisesti rakkauden antajan ja huoltajan roolit. Rajojen asettajan rooli nousee tärkeämmäksi myöhemmin, kun lapsen elämänpiiri laajentuu. Isyyden tukemisessa keskeisimpiä aihealueita sosiaali- ja terveysministeriön selvityksen (2008) mukaan olivat isän roolin tukeminen, isän suhde lapseen sekä vanhemmuus. (Hulkkonen & Valo 2013, 18.)

3 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TEHTÄVÄT

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää millaisia kokemuksia miehillä on isyydestä esikoisen odotusaikana. Kartoitimme myös olivatko isät saaneet mielestään tarvittavaa tukea neuvolasta ja läheisiltä sekä kokivatko he, että perhe, ystävät tai yhteiskunta olisi luonut paineita isäksi kasvamisessa. Tutkimuksen kohderyhmä koostui Oulun seudulla asuvista ensimmäistä lastaan odottavista isistä, jotka ovat mukana perhevalmennuksen isäryhmässä. Tutkimuksessa kuvasimme isien kokemuksia esikoisensa odotusaikana.

Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa isyydestä esikoista odottavien miesten kokemana. Tietoa voidaan hyödyntää äitiys- ja lastenneuvolatoiminnan kehittämisessä huomioimaan isät nykyistä enemmän. Oppimistavoitteenamme on saada lisää ymmärrystä ja kerätä kokemusperäistä tietoa isäksi kasvamisesta, jotta tulevana sosiaali- ja terveysalan ammattilaisina osaisimme huomioida isät asiakkaina ja tarjota heille tarvittavaa tukea.

Tutkimustehtävänä on vastata kysymyksiin:

1. Millaisia ajatuksia miehillä on isyydestä raskauden varmistuttua ja sen edetessä?
2. Millaisia kokemuksia ensikertaa isäksi tulevilla on saamastaan tuesta?
3. Millaisia paineita yhteiskunta, perhe tai ystävät luo isien mielestä?

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimusmenetelmä

Valitsimme opinnäytetyömme tutkimusmenetelmäksi laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän, koska halusimme saada kokonaisvaltaisempaa tietoa yksilöiden kokemuksista sekä tuntemuksista. Mietimme pitkään, mikä menetelmä olisi meidän tutkimusaiheellemme paras valinta. Aluksi mietimme isompaa otosta, jolloin olisimme tehneet määrällisen tutkimuksen. Tulimme kuitenkin pohdinnoissamme siihen tulokseen, että määrällinen tutkimus olisi asettanut meille suuria haasteita tutkittavien löytämisessä. Näin ollen laadullisen tutkimusmenetelmän valinta oli meille selvä, sillä se mahdollisti avoimen keskustelun ja siinä korostui tutkittavan tilanteen kokemukset, sekä kyky ja halukkuus keskustella aiheesta (Kylmä & Juvakka 2007, 79–80).

Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on kuvailla ihmisen kokemuksia ja tutkia ilmiötä mahdollisimman tarkasti sekä kokonaisvaltaisesti. Se tuottaa tietoa tutkittavien omista näkökulmista ja kokemuksista. Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on paljastaa ja löytää tosiasioita. Tutkimuksen kohteena oleva joukko valitaan harkinnanvaraisesti. Tutkittua aineistoa käsitellään ja tulkitaan ainutlaatuisena. Laadullista tutkimusta voidaan tarpeen tullen muuttaa. (Hirsjärvi, Remes & Sajaavaara, 2009, 160 -164.)

Kvalitatiivisen tutkimuksen aineistot ovat yleensä otokseltaan pienempiä kuin kvantitatiivisen tutkimuksen. Niissä painopiste useimmiten keskittyy määrän sijasta aineiston laatuun. Aineiston kokoon vaikuttaa myös tutkittavan ilmiön aihe. Tutkimuksen aiheen ollessa selkeä, osallistujien on helppoa antaa aiheesta tietoa, joten osallistujien määrä voi näin ollen olla vähäisempi. Laadukasta aineistoa saadaan yleensä osallistujilta, jotka tietävät tutkimuksesta ja tutkittavasta aiheesta. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 84–85.)

Tutkittava joukko voi olla laadullisessa tutkimuksessa pieni, jonka vuoksi perhevalmennuksen isäryhmät olivat sopivia tutkimuskohteita opinnäytetyöhömme. Tavoitteenamme oli löytää avoimeen kyselytutkimukseen esikoistaan odottavia isiä, jotka olivat kiinnostuneita kertomaan omista kokemuksista ja tuntemuksista esikoisen odotusaikana. Rajasimme aiheemme juuri esikoistaan odotaviin isiin ja odotusajan kokemuksiin, jotta tutkimuksen kohde ja aihe eivät olisi liian laajoja sekä saamme mahdollisimman yksityiskohtaisia kokemuksia aiheesta.

Valitsimme tutkimusaineiston keräämiseen teemakyselyn. Teemakysely sisältää samankaltaisia elementtejä kuin teemahaastattelu. Teemahaastattelu toteutetaan tutkittavaa haastatteleamalla suorassa kontaktissa, teemakyselyssä tutkittava vastaa kirjallisesti hänelle lähetettyihin kysymyksiin. Kysymykset voivat olla avoimia, vaikka haastattelun aiheet olisivatkin jo valmiiksi tiedossa. Teemakyselyn pitää olla mahdollisimman selkeä ja yksinkertainen, koska tutkittava ei pysty tarkentamaan kysymyksiä tutkijalta. Päädyimme teemakyselyyn, koska halusimme yksityiskohtaista tietoa esikoistaan odottavien isien tunteista ja aikataulullisesti teemakysely sopi meille haastattelemaan paremmin.

Teimme esitutkimuksen kahdelle esikoistaan odottavalle isälle tuttavapiiristämme. Heidän mielestään kyselylomake oli täysin toimiva, joten emme muuttaneet esitestauksen jälkeen kyselylomaketta.

4.2 Aineiston keruu ja analyysi

Tutkimuksemme kohderyhmän valitsimme harkinnanvaraisesti, koska halusimme tutkia nimenomaan esikoistaan odottavia isiä. Etsimme opinnäytetyötämme varten esikoistaan odottavia isiä ensi- ja turvakodilta, mutta lopulliset tiedonantajat löysimme Oulun isätyöntekijän kautta. Isätyöntekijä pitää Oulun kaupungissa perhevalmennuksen isäryhmiä. Oulun kaupunki tarjoaa perhevalmennusta esikoistaan odottaville ja valmennus tapahtuu raskausviikoilla 30–38. Isäryhmä koontuu kerran perhevalmennuksen aikana. Isäryhmät ovat alkaneet vuonna 2005 ja toiminta oli aluksi vain Koskelan neuvolassa, jonka jälkeen toiminta laajentui kuuteen eri toimipisteeseen ympäri Oulua. Viimeisen vuoden aikana toiminta on keskittynyt yhteen toimipisteeseen, joihin isät ympäri Oulua kokoontuvat. Isäryhmään koko vaihtelee, mutta osallistujia on pääsääntöisesti 10 - 12. Isäryhmässä keskustellaan siitä, miltä tuntuu tulla isäksi, käydään läpi käytännön asioita sekä keskitytään erityisesti siihen mitä isälle kuuluu.

Sovimme isätyöntekijän kanssa menevämmä joulukuussa 2014 ja tammikuussa 2015 isäryhmien tapaamisiin ja siellä kerroimme tutkimuksemme tarkoituksen sekä annoimme vastaajille Webropol-osoitteen, jossa he voivat käydä vastaamassa kyselyyn. Vastaajat vastasivat kyselyyn nimetöminä, joten vastaajien henkilöllisyys jäi tutkijoille salaiseksi. Tavoitteenamme oli saada kustakin isäryhmästä 7-10 vastausta. Pyrimme poistamaan katoa motivoimalla isiä vastaamaan tähän kyselyyn.

Laadimme teemakyselyn alkuun saatekirjeen (Liite 1), jossa kerroimme keitä olemme, opinnäytetyön aiheen ja sen tarkoituksen. Kysely toteutettiin nettikyselynä Webropol-sovellusta käyttäen. Annoimme vastaajille Webropol-osoitteen, jossa he voivat käydä vastaamassa kyselyyn. Joului- ja tammikuun isäryhmille oli varattu aikaa noin kuukausi kyselyyn vastaamiseen. Teemakyselyyn tarkentui seuraavat aihealueet: taustatiedot, kokemukset tuen saannista sekä ennako-odotukset ja kokemukset. Tuen saamiseen liittyviä kokemuksia selvitettiin kysymyksillä, kuten millaista tukea isä on saanut, keneltä tai mistä sitä on saanut sekä millaista tietoa ja tukea hän on jäänyt kaipaamaan. Viimeisessä osiossa kysyttiin millaisia ennako-odotuksia isällä on isyydestä ja kokeeko isä paineita yhteiskunnalta tai perheeltä isyyteen liittyen sekä millaiseksi isäksi hän haluaa kasvaa.

Tutkimuskysymykset laadittiin miettien mitä haluamme selvittää esikoistaan odottavien isien kokemuksista ja ajatuksista. Päätimme, että kysely jaettaisiin tutkimuksemme pääteemojen mukaan eli isyyden ennako-odotukset, isyys odotusaikana, isän tunteet ja kokemukset odotusaikana sekä isien kokemukset tuen saamisesta raskausaikana. Kyselylomakkeessa käytettiin vain avoimia kysymyksiä. Halusimme näin antaa vastaajille mahdollisuuden jakaa kokemuksiaan, kehittämisehdotuksia ja hyviä ideoita. Teimme yhteistyötä myös isätyöntekijän kanssa kyselyä laatiessamme.

Saatekirjeellä (liite 1), joka annettiin yhdessä Webropol-osoitteen kanssa, kerrottiin tarkemmin mihin tarkoitukseen vastaajien antamia tietoja käytetään ja kenelle tutkimuksesta tulee olemaan hyötyä. Vastaajia myös rohkaistiin vastaamaan kyselyyn. Vastaukset hävitettiin tutkimuksen päätyttyä.

Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä on tavoitteena ymmärtää tutkittavien omaa näkökulmaa, joten keskeistä on aineiston tulkinta ja päättely. Aineisto yksinkertaistetaan siten, että erotetaan samanlaisuudet ja erilaisuudet. Aineistoa kuvaavat luokat ovat yksiselitteisiä ja ne yhdistellään samaa tarkoittaviin luokkiin. Tarkoituksena on saada vastaukset tutkimustehtäviin. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 112–113, Janhonen & Nikkonen 2001, 23.)

Laadullisen tutkimuksen analyysi koostuu kolmesta vaiheesta. Aluksi aineistoa pelkistetään eli jätetään tutkimuksen kannalta epäolennainen pois. Aineisto jaotellaan tutkimuskysymyksiin vastaaviin alueisiin. Aineistoista etsitään samanlaisuuksia ja ne yhdistellään luokiksi ja ne nimetään sisällön mukaan. Tämän jälkeen luodaan teoreettiset käsitteet. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 108–112.)

Aineiston analyysin aloitimme lukemalla saatuja vastauksia läpi. Aluksi selailimme itsenäisesti vastauksia läpi, jonka jälkeen aloimme käydä niitä yhdessä läpi. Tämän jälkeen aineistosta poimittiin tutkimustehtäviin liittyvät tärkeät ilmaisut eli aineisto pelkistettiin. Tärkeät ilmaisut ryhmiteltiin yhdistämällä ne ilmaisut, jotka näyttivät kuuluvan yhteen. Näistä muodostuivat neljä alaluokkaa. Aineiston abstrahoinnissa saman sisältöiset alaluokat yhdistettiin kahdeksi yläluokaksi. Näin laadimme tutkimuksemme aiheen pohjalta pääluokan ja tutkimustehtävien perusteella kolme yläluokkaa; isien ajatukset raskaudesta, isien kokemukset saamastaan tuesta ja yhteiskunnan, perheen ja ystävien luomat paineet. Esimerkki aineiston analyysistä ja luokittelusta on sivun alaosassa (taulukko 1), jossa lähtökohtana ovat kyselyyn vastanneiden alkuperäisilmaisut ja yhdistelyn jälkeen tuloksena on yhdistävä kategoria. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 102–103.)

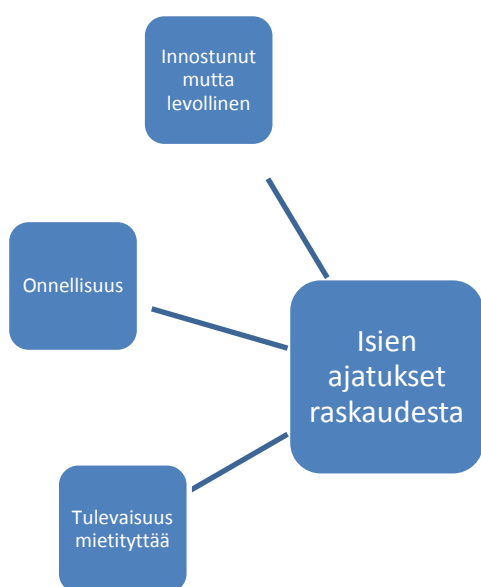
TAULUKKO 1. Esimerkki analyysistä

Alkuperäisilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka	Yläluokka
"...raskausuutinen sai minulle kyyneleen silmään ja olin niin onnellinen ensimmäisestä lapsesta."	Oli onnellinen tulevasta lapsesta	Onnelliudesta elämäntilanteesta	Isien ajatukset raskaudesta
"Kerroin vaimolle, että olin hieman jännittänyt tulevasta lapsesta ja juteltiin pitkään yhdessä asiasta."	Keskustelu puolison kanssa rauhoitti ja toi varmuuden tunteen	Perheen ja puolison antama tuki vahvistaa isyyttä	Isien kokemukset saamastaan tuesta

5 TUTKIMUSTULOKSET ISÄKSI KASVAMISESTA

Tuloksissa kuvaamme ensimmäistä lastaan odottavien isien ajatuksia raskaudesta, heidän kokemuksiensa saadusta tuesta ja yhteiskunnan ja muun yhteisön luomia paineita isiä kohtaan. Tulokset esitetään tutkimusongelmien mukaan. Lisäksi esitämme luotettavuuden lisäämiseksi joitakin suoria lainauksia kursivoituna.

5.1 Isien ajatukset raskaudesta

KUVIO 1. Isien ajatukset raskaudesta

Miehet kertoivat, että raskausuutinen herätti heissä onnea, iloa ja jännittyneisyyden tunteita (kuvio 1). Raskauden alkuvaiheessa on ollut huolta puolison jaksamisesta, mutta päälimmäisenä tunteena on onnellisuus uudesta elämän tilanteesta. Samalla tulevia isiä mietitytti, miten he pystyvät tarjoamaan pienokaiselle riittävät taloudelliset ja fyysiset mahdollisuudet syntymän jälkeen.

"Omalla kohdalla raskausaika on sujunut hyvin. Tietenkin mitä konkreettisemmaksi raskaus on muodostunut, sitä enemmän on alkanut miettimään syntymän jälkeistä arkea."

”Sekavia ja jännittyneitä, että mitenkähän minä osaan olla isä. Sekä suurta yhteenkuuluvuutta äitiin.”

Vastauksista kävi ilmi, että useimmille raskaus oli suunniteltu ja he osasivat olla henkisesti varautuneita raskauteen ja lapsen tuloon. Alkuinnostus raskaudesta oli suuri, mutta silti tulevat isät kokivat olonsa varmoiksi ja olivat suurimmaksi osaksi rauhallisin mielin. Raskauden edetessä ja alkuinnostuksen laannuttua miehet kokivat jännityksen hieman lisääntyneen. Äidin voinnin parantua ja vatsan kasvettua sekä vauvan potkujen alettua tuntua isäksi tulo muuttui konkreettisemmaksi ja syntymän jälkeinen arki alkoi mietityttämään enemmän.

5.2 Isien kokemukset saamastaan tuesta

KUVIO 2. Isien kokemukset saamastaan tuesta

Miehet kokivat saavansa raskausaikana omasta neuvolastaan tukea vaihtelevasti. Osa vastaajista yllättyi neuvolan toiminnasta ja he saivat hyvää sekä kannustavaa tukea. Toisten mielestä äitiä huomioitiin neuvolakäynnillä enemmän, mutta toisaalta äidin pitäminen keskiössä koettiin hyvänä asiana. Miehet olivat kokeneet neuvolan antamat neuvot hyvinvointiin liittyen helpottavana. He kokivat myös huojentavana säännöllisin väliajoin saadun tiedon siitä, että lapsella ja äidillä on kaikki hyvin. Suurin osa miehistä piti perhevalmennuksesta saatua tukea ja ryhmän tuomaa ver-

taistukea tärkeänä. Muiden isien kohtaaminen koettiin motivoivana, kun huomattiin miten kaikki kamppailevat samojen asioiden kanssa. Kuvio 2 havainnollistaa vastauksia tarkemmin.

”Olen ollut positiivisesti yllättynyt neuvolan toiminnasta ja ylipäänsä asiain helpoudesta sekä positiivisesta ilmapiiristä. Kaikkiin kysymyksiin on vastattu, joka on luonut varmuutta omiin mielikuviiin vauvan kanssa toimimisesta.”

”Kerroin vaimolle, että olin hieman jännittynyt tulevasta lapsesta ja juteltiin pitkään yhdessä asiasta.”

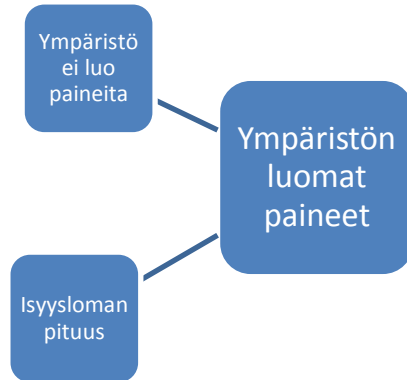
Isät kokivat neuvolasta saamansa tuen lisäksi, ystävien ja puolison kanssa käytävien keskustelujen vahvistaneen isäksi tulemistä. Puolison kanssa käydyt keskustelut helpottivat jännittyneitä oloita ja saman elämäntilanteen jakaminen loi yhteenkuuluvaisuuden tunnetta. Kokonaisuutena isät olivat saaneet sekä henkistä, fyysistä, että sosiaalista tukea. Perheelliset ystävät ja heiltä saatu kokemusperäinen tuki on ollut tärkeää. Vastajat olivat valmistautuneet eniten isyyteen luomalla raskauteen liittyvää tietoa kirjoista, lehdistä sekä internetistä.

Isien kokemusten mukaan, vauvan hygieniasta mm. maidon korvikkeen antamisesta, isyyslomasta, vauvan sairastumisesta ja lääkärikäytännöistä ei ollut saatu riittävästi tietoa neuvolasta, joten osa isistä oli etsinyt näistä aiheista tietoa lisää internetistä tai muista lähteistä. Osa isistä ei ollut toisaalta kaivannut mitään tiettyä tietoa aiheesta, mutta enemmänkin keskustelemaan tukea isyyteen liittyen.

”Toki lapsen syntymän jälkeiseen arkeen täytyy itse kasvaa, sitä ei pelkällä kirjallisuudella opi.”

”Neuvolakäynnit keskittyvät melko lailla äidin tilaan ja mahassa olevaan lapseen, mies jää aikalalla kuunteluoppilaan rooliin.”

5.3 Yhteiskunnan, perheen ja muun yhteisön luomat paineet

KUVIO 3. Ympäristön luomat paineet

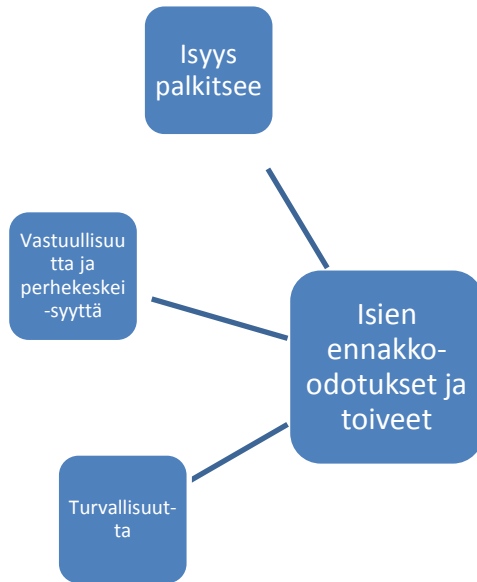
Suurin osa vastaajista ei kokenut yhteiskunnan luovan paineita isäksi kasvamiseen, myöskään ystävät ja perhe eivät luoneet paineita. Nykymaailman koettiin olevan jo niin avoin, että eri kasvatustallit hyväksytään paremmin kuin ennen. Osa vastaajista oli sitä mieltä, että omat vanhemmat luovat paineita ja heidän antamat neuvot voiva tuoda vastustusta isäksi kasvamisessa. Tulevien isien mielestä on tärkeää olla rohkea ja luottaa siihen, että tekee oikeita ratkaisuja kasvatuksen suhteen sekä arvostaa itseään sellaisena isänä kuin on ja joksi haluaa kasvaa.

”Yhteiskunta luo jonkin verran painetta, joten on hyvä tiedostaa mikä on olennaista ja tärkeintä. Minusta suurin paine tuntuu kuitenkin olevan odottavalla äidillä.”

Isyysloma koettiin liian lyhyenä (kuvio 3). Isät halusivat viettää nykyistä pidemmän ajanjakson lapsen syntymän jälkeen kotona puolison tukena.

”Olen sitä mieltä, että nykyisen 18 päivän isyysvapaan sijaan, jonka saa viettää yhdessä äidin kanssa, pitäisi pidentää lähemmäksi tuota 54 päivää, mitä saa yhteensä pitää isyysvapaata.”

5.4 Isien ennakko-odotukset ja toiveet isyydestä

KUVIO 4. Isien ennakko-odotukset ja toiveet

Tulevat isät odottivat itseltään vahvaa panostusta, vauvan ja kodinhoitoon liittyvissä asioissa. He luottivat siihen, että käytännön kokemus kasvattaa. He kyseenalaistivat sen, etteivätkö he voisi olla nykyistä isommassa roolissa heti vauvan syntymästä lähtien. Miehet odottivat, että isyys on palkitsevaa, unettomista öistä ja väsymyksestä huolimatta.

”Odotan itseltäni vahvaa panosta kaikissa vauvan- ja kodinhoitoon liittyvissä asioissa. Uskon vahvasti, että käytännön kokemukset oman vauvan kanssa kyllä sitten opettavat.”

Miehet toivoivat kehittyvänsä vastuullisiksi ja perhekeskeisiksi isiksi, jotka ovat vahvasti läsnä lapsen elämässä. He haluavat luoda turvallisuuden tunteen puolisolleen ja tulevalle lapselleen ja haluavat olla henkisesti läsnä ja kuunnella mahdollisimman paljon. Lisäksi he halusivat tukea myös puolisonsa jaksamista mahdollisimman paljon.

”Minulla on isyyden suhteen toiveikkaita ajatuksia. Isyys on myös hyvin palkitsevaa työtä, kun näkee lapsen rakkauden ja saa hänet tuntemaan olonsa turvallisiksi.”

6 POHDINTA

Opinnäytetyömme aihe oli mielenkiintoinen ja ajankohtainen. Lapsiperheiden ennaltaehkäisevä työ ja perheiden tukeminen ovat olleet viimepäivinä esillä mediassa. Tämän hetkinen taloudellinen tilanne on ajanut monet kunnat kiristämään otettaan ja valitettavasti ennaltaehkäisevä perhetyön on saanut tästä kärsiä. Oulussa on kuitenkin pystytty säilyttämään perhevalmennuksen isäryhmä, joka on yksi hyvä esimerkki ennaltaehkäisevästä ja tukevasta perhetyön muodosta.

6.1 Tulosten tarkastelu

Isäksi kasvamista ja isyyttä oli tutkittu paljon. Aiheesta löytyi paljon opinnäytetöitä ja pro gradu-tutkielmia. Joistakin näistä tutkimuksista kävi ilmi, että isyys on nykyään monimuotoisempaa kuin aiemmin. Isät ovat enemmän mukana neuvolassa ja tukevat puolisoaan raskausaikana. Isät eivät enää olekaan vain taloudellinen tuki, vaan he kokevat olevansa tasavertaisessa asemassa puolisonsa kanssa.

Tulokset kuvasivat ensimmäistä lastaan odottavien isien kokemuksia ja ajatuksia raskausaikana. Mielestämme tuloksia voidaan hyödyntää suuntaa-antavina, jos mietitään tulosten käyttämistä esimerkiksi neuvolatyön kehittämisessä isien näkökulmasta. Olemme kokeneet tärkeäksi edistää yhdenvertaista vanhemmuutta neuvolatyössä, isillä on tasavertainen oikeus tulla huomioiduksi raskausajan alusta lähtien. Opinnäytetyömme eettisen ajatuksen pohjalla on ihmisten yhdenvertaisuus ja tasa-arvoinen vanhemmuus.

Tutkimuksesta meille selvisi, että useimpien isien ajatukset olivat raskaudesta positiivisia. Huoli puolison jaksamisesta ei ollut vaikuttanut uuden elämän tuomaan ilon tunteeseen. Mykkäsen (2010) tutkimuksen mukaan lapsen syntymä voi olla miehelle intensiivinen ja monenlaisiin tunteisiin vetoava tapahtuma, jossa ilo, tuska ja myös nautinto kulkevat rinnakkain. Tutkimuksessa myös kerrottiin, että isyyden herättämät tunteet ovat ainutkertaisia ja tunteisiin vetoavia.

Elämäntilanteen muutoksista suurimpana isiä askarrutti perheen tuleva taloudellinen tilanne, sekä kuinka paljon lapsen tulo muuttaisi heidän taloudellista tasapainoaan perheen sisällä. Isät kokivat, että he ovat perheen pää, jonka tehtävä on tienata ja turvata perheen talous äidin kasvattaessa

lasta kotona. Paajasen (2006) tutkimuksen mukaan kotityöt kuitenkin jaettiin tasaisesti ja kotitöitä teki se vanhempi, joka on enemmän kotona.

Vastauksista näkyi, että tulevat isät olivat henkisesti valmistautuneita tulevaan lapseen ja näin he kokivat raskausajan olevan rauhallista yhdessä odotusta. Suurin osa kertoi olevansa innostunut tulevasta lapsesta ja raskausaikakin koettiin jännittävänä asiana. Kuitenkin isät kokivat olonsa varmoiksi ja odottivat tulevaa lasta levollisin mielin.

Vastauksien perusteella lähes jokaisella oli positiivinen kuva saamastaan tuesta raskauden aikana. Vaikka osa koki, että nainen saa suurimman osan huomiosta ja tuesta, se kuitenkin nähtiin hyvänä asiana. Isät kertoivat, että he olivat kokeneet vertaistuen hyvin tärkeäksi esikoisen odotusaikana, eritoten isäryhmässä, jossa muut olivat samassa tilanteessa. Mesiäislehto-Soukan (2005) tutkimustuloksista näkyi, että perheen kohtaaminen ja hoito koettiin arvokkaaksi, mutta osaltansa myös äitisuuntautuneeksi ja näin hieman isät ohittavaksi. Myös Kaila-Behm (1997) tutkimuksesta kävi ilmi, että isät olivat yleensä ottaen melko tyytyväisiä äitiysneuvolapalveluihin, mutta he kokivat kuitenkin, että heidän tarpeensa jää vähemmälle huomiolle äitiysneuvolassa. Isistä kuitenkin kolmasosa tulee mielellään mukaan neuvolan vastaanotolle (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008, 24).

Kuparin (2010) tutkimuksessa isät kertoivat ymmärtäneensä vasta lapsen syntymän jälkeen, kuinka paljon syntynyt lapsi muuttaa elämää kokonaisuudessaan. Kyselyymme vastanneet isät toivoivatkin, että he saisivat enemmän tietoa neuvolasta, nimenomaan siitä kuinka paljon heidän arkensa muuttuu vauvan syntymän jälkeen. Olisi hyvä, että isiä saataisiin mukaan neuvolaan ja tärkeää olisi myös se, että he olisivat paikalla ainakin silloin, kun käydään tarkemmin läpi perheen voimavara-asioita. Tällöin on kaikkien osapuolten helppoa ottaa esille mieltä painavat asiat ja voidaan kartoittaa tarkemmin esimerkiksi perheen tukiverkostoa. Kuparin (2010) tutkimustuloksista kävi myös ilmi, että isät toivoivat heidän huomioimistaan, kun he tulevat neuvolaan. Jotta isät saataisiin mukaan neuvolakäynneille, tulisi käynneistä tehdä mielenkiintoisempia nimenomaan isien näkökulmasta.

Mesiäislehto-Soukan (2005) tutkimuksesta selvisi, että isät jäivät kaipaamaan vauvan hoidon ja käsittelyn ohjausta sekä vaipanvaihdon opettamista. Kyselyymme vastanneet isät olivat itse hakenneet tukea isäksi kasvamiseen mm. kirjallisuudesta. Deaven ja Johnssonin (2008) tutkimuksessa selvisi, että kirjallinen tieto ja opaslehtiset olivat koettu hyödylliseksi suullisen ohjauksen li-

säksi. Isät halusivat kirjallisena ohjeet, johon he voisivat kotona tarkemmin perehtyä. Neuvolassa on tällä hetkellä jo materiaaleja suunnattu täysin vain isille, mutta tutkimustuloksemme kertoivat, että materiaalin lisääminen voisi tuoda hyödyllistä tukea tuleville isille.

Neuvolan ja aiheeseen liittyvän kirjallisuuden lisäksi isät olivat kokeneet tärkeäksi tueksi keskustelut ystävien ja puolison kanssa. Kyselyyn vastaajat kertoivat, että sellaiset asiat mihin ei neuvota saanut, esimerkiksi lapsen lääkäriin vienti, niin he etsivät itse aktiivisesti tietoa aiheesta. Tätä tietoa tukee myös Kuparin (2010) tutkimus, josta selvisi että isillä on neuvolan lisäksi muita kanavia, josta he saavat tarvitsemaansa tietoa, kuten esimerkiksi internet.

Suurin osa isistä piti perhevalmennuksesta saatua tukea ja ryhmän tuomaa vertaistukea tärkeänä. Muiden isien kohtaaminen koettiin motivoivana, kun huomattiin miten kaikki kamppailevat samojen asioiden kanssa. Koskinen-Mustonen (2006) tutkimuksessa selvitettiin tarvitaanko pelkästään isille järjestettyä toimintaa vai ennemminkin koko perheen toimintaa. Heidän työstään selvisi, että suurin osa isistä oli sitä mieltä, että isille suunnattua toimintaa tarvitaan. Myös Kaila-Behmin (1999) tutkimuksen mukaan isät odottavat perhevalmennukselta tietoa elämästä lapsen kanssa sekä tietoa lapsen kasvusta, kehityksestä ja hoidosta. Osa perhevalmennuksessa käsiteltävistä asioista saattaa mennä isiltä ohi, koska asia ei ole heidän elämässään ajankohtainen juuri silloin. Kuparin (2010) tutkimustulosten mukaan neuvolassa oli annettu isille tietoa perhevalmennuksesta ja ohjattu myös osallistumaan perhevalmennukseen ja isille suunnattuun ryhmätapaamiseen.

Tutkimuksestamme kävi ilmi, että isyysloma koettiin liian lyhyenä. Isät halusivat viettää nykyistä pidemmän ajanjakson lapsen syntymän jälkeen kotona puolison tukena. Tätä tukee myös Sohlbergin (2013) tutkimus josta kävi ilmi, että isät kokivat hankaluudeksi luotettavan tiedon saamisen siitä, kuinka pitkiä vapaita he ovat isäksi tulemisen jälkeen oikeutettuja saamaan ja miten eri tukia haetaan.

Tutkimuksemme mukaan nykyajan isät asettivat oman isyytensä ja roolinsa lapsen arjessa korkealle ja haluavat yhä enemmän ja pidempään osallistua perhe-elämään lapsen syntymästä lähtien. He toivoivat kasvavansa lapsen syntymän myötä vastuullisiksi ja perhekeskeisiksi vanhemmiksi, jotka ovat myös puolison tukena arjen pyönteissä.

Huomasimme, että kysymyslomakkeen kysymyksiä olisi voinut tarkentaa ja osa kysymyksistä olisi voinut jättää pois sen perusteella, että ne eivät vastanneet tutkimustehtäviimme. Saimme vastausten myötä muutakin tietoa isien ennakko-odotuksista, joita voimme hyödyntää esittäessämme työtämme hyvinvointineuvolan henkilökunnalle. Nämä kysymykset myös auttoivat meitä tulkitsemaan kokonaisuutta paremmin.

6.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Olemme huomioineet eettisyyden webropol-kyselyä tehdessä siten, että korostimme kyselyn olevan vapaaehtoinen sekä kyselyyn vastattiin nimettömästi. Vastaajat saivat valita menevätkö vastaamaan kyselyyn nettiosoitteen perusteella, jolloin emme saaneet heistä mitään tietoa tai vaihtoehtoisesti pyysimme halukkailta sähköpostiosoitteen johon lähetimme saatekirjeen, jossa mukana oli linkki laatimaamme kyselyyn. Saamamme sähköpostiositteet hävitimme sähköpostin lähetettyämme asianmukaisesti. Painotimme myös, että emme käytä sähköpostiosoitetta muuhun, kuin lähettääksemme saatekirjeen.

Tutkimuksen luotettavuuteen suhtauduimme realistisesti, koska emme haastatelleet kyselyyn osallistuneita kasvokkain. Vaikka luotimme vastaajien rehellisyyteen, tiedostimme sen, että Webropol-kyselyyn olisi voinut vastata kuka tahansa. Meidän ei ollut mahdollista varmistua siitä, ovatko isät pyrkineet vastaamaan huolellisesti ja rehellisesti, eikä myöskään siitä miten onnistuneita kysymysten asettelu on ollut isien näkökulmasta (Hirsjärvi ym. 2004, 184). Tutkimustuloksen analysoinnin luotettavuutta lisäsi kaikkien kolmen tutkijan osallistuminen vastausten käsittelyyn. Näin ollen yksilöiden omat mielipiteet eivät pääse vaikuttamaan tulosten analysointiin ja tätä myöten tutkimustulokseen.

Pyrkimyksemme oli laatia kyselyyn yksinkertaisia ja helposti ymmärrettäviä kysymyksiä. Toimimme rehellisesti ja kunnioitimme kaikkia tutkimukseen osallistuvia henkilöitä koko opinnäytetyön työstämisen ajan. Webropolin kautta saamiemme vastausten tutkimisessa oli oltava tarkka, jotta vastaukset eivät muutu niiden käsittelyvaiheessa omien käsitystemme mukaisiksi ja tämän varmistaksemme analysoimme vastaukset yhdessä. Tutkijan eettiset ratkaisut ja tutkimuksen uskottavuus kulkevat täysin käsi kädessä. Vastuu hyvän tieteellisen käytännön noudattamisesta ja tutkimuksen vilpittömyydestä ja rehellisyydestä on tutkimuksen tekijällä sekä tutkimusryhmän jäsenillä. (Tuomi & Sarajärvi, 2013, 132–133.) Opinnäytetyössämme tutkijoiden mielipiteiden mukaiset päätelmät eivät näy, vaan tulkitsimme tarkkaan mitä vastauksissa lukee ja tästä syystä

myös näimme tarpeelliseksi käyttää suoria lainauksia saamistamme vastauksista. Tulosten tulkitseminen oli mielestämme mielenkiintoista ja niiden analysoinnissa oli hyvä olla kaikki kolme tutkijaa.

Tutkimuksen tekemiselle on annettu tiettyjä arvoja ja normeja, joiden vuoksi eettisyydellä on keskeinen rooli tutkimuksessa. Näiden arvojen ja normien noudattaminen lisää myös tutkimuksen uskottavuutta ja luotettavuutta. Tällaisia erilaisia toimintatapoja ovat tarkkuus, huolellisuus ja rehellisyys. Tutkijan tulee myös käyttää tutkimuksessaan tieteellisen tutkimuksen vaatimusten mukaisia ja eettisiä menetelmiä tiedonhankinnassa ja arvioinnissa sekä ottaa huomioon ja kunnioittaa toisten tutkijoiden tekemää työtä. Tutkimuksen tulee edetä tarkan suunnittelun kautta toteutukseen ja raportointiin. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2002, Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Me olemme toimineet näiden eettisten lähtökohtien mukaisesti suunnittelusta toteutukseen ja tämän jälkeen raportointiin. Tärkeäksi eettiseksi näkökohdaksi opinnäytetyössämme nousee vastaajien yksityisyyden suoja sekä kyselyn vastaamisen vapaaehtoisuus. Kyselyyn vastaajien tiedottaminen ja myös riskeistä kertominen on tärkeää silloin, kun tutkimus kohdistuu ihmiseen (Hirsjärvi ym. 2004, 26–27). Me olemme huomioineet nämä edellä mainitut asiat saatekirjeessämme, jossa ilmoitamme vastaamisen perustuvan vapaaehtoisuuteen ja luottamuksellisuuteen. Luottamusta edistimme myös sillä, että tutkimukseemme vastattiin anonymisti eli emme tiedä isien henkilöllisyyksiä. Tutkimuksessamme toimme esiin tiedot isän iästä ja kysyimme ennakkotutkimuksista, tuen riittävydestä ja kokemuksista.

Isyys tutkimuksemme aiheena ja itse vastaajien halukkuus vastata kyselyymme on mietittänyt meitä. Millaisia ovat miehet kohderyhmänä vastaamaan lomakkeeseen, kun käsitellään niinkin erilaista aihetta kuin isyys? Millainen käsitys ja merkitys sanalla isyys on miehille? Onko se jo kuitenkin nykypäivänä ihan luonnollinen asia vai jopa tabu? Saaranen-Kauppinen ja Puusniekan (2006) mukaan luotettavuutta pohdittaessa on hyvä huomioida, miten tutkimuksen luonne ja tutkimusaihe ovat mahdollisesti vaikuttaneet tutkimukseen osallistuneiden vastaamishalukkuuteen ja vastaamiseen. Tutkimustuloksiin täytyi tällöin suhtautua kriittisesti ja hyvä oli myös pohtia mistä tulokset kertoivat yleistämättä kuitenkaan niitä. Oletimme, että miehet eivät välttämättä olleet halukkaita kertomaan syvällisesti isyydestä. Tämän huomioon ottaen rakensimme kyselykaavakkeen niin, että siihen olisi mielekästä vastata ja kynnys vastaamiseen olisi mahdollisimman matala.

Opinnäytetyön tekeminen on ollut meille hyvä oppimiskokemus. Kokeaksemme tämän itsellemme hyödyllisenä kokemuksena, halusimme keskittyä Oulun alueen aktiivisiin ensimmäistä lastaan odottaviin isiin. Tästä syystä vastaajien joukko oli varsin pieni.

6.3 Tutkimustulosten hyödyntäminen ja jatkotutkimusaiheita

Tutkimusta voi hyödyntää neuvoloissa. Tuloksilla voidaan herätellä keskustelua isien kasvuprosessista ja kuinka heidät otetaan huomioon neuvolassa. Neuvolat voivat kehittää toimintaansa näiden tulosten perusteella ja huomioida isät uudella tavalla neuvolakäynnillä. Hoitotyön opiskelijat voivat hyödyntää tuloksia oman ammatillisen kasvun kehittämisessä.

Opinnäytetyö on toteutettu ajatellen perinteistä ydinperhettä, johon kuuluu äiti, isä ja lapsi. Kuitenkin nykyperheiden monimuotoisuus näkyy mediassa ja tavallinen perheasetelma ei olekaan enää se ainut vaihtoehto. Jatkotutkimusehdotuksena opinnäytetyön pohjalta voi perehtyä jonkin muun kuin perinteisen ydinperheen isän kokemuksiin. Isyyden muotoja on nykyään niin monenlaisia, muun muassa uusperheen isiä, adoptiolapsen isiä ja sateenkaariperheen isiä. Näiden isien tarpeet ja toiveet neuvolasta ja muualta saamastaan tuesta voivat poiketa suuresti perinteisen ydinperheen isän tarpeista. Erilaisten isien tukeminen on nykypäivää neuvolassa, mutta toimintatapoja ja työkaluja erilaisten isien kohtaamiseen ja tukemiseen voisi kaivata lisää. Myös isien yksilöllinen tukeminen ja huomiointi ovat tärkeitä asioita. Isyydestä tulee keskustella avoimesti ja tälle keskustelulle tulisi varata myös neuvolassa enemmän aikaa sitä haluaville.

Toisena tutkimusaiheena voisi tutkia myös sitä onko terveydenhoitajilla tarpeeksi erilaisia työkaluja isien tukemiseen ja auttamiseen sekä kuinka hyödyllisenä terveydenhoitajat kokevat isien läsnäolon neuvolakäynneillä.

6.4 Oma oppimisprosessi

Perehdyimme laajasti tutkittavan aiheemme kirjoitettuun teorian tietoon. Opiskelimme myös mitä tuloksia aikaisemmista vastaavista tutkimuksista oli saatu ja saimme niistä hyviä vinkkejä kyselyn laatimiseen. Tutkimuksen tekemisen ja analysoinnin myötä osaamme tulevassa ammatissamme toimia isät huomioivammalla tavalla.

Tavoitteenamme oli tehdä laadullinen tutkimus ja päädyimme toteuttamaan sen webropol-kyselyllä, jonka avulla tutkimme vuonna 2014–2015 esikoisensa saavien isien kokemuksia. Tutkimuksen toteutus sujui kohtuullisen hyvin isäryhmän ansiosta.

Koemme, että tutkimuksen toteutus sujui loppujen lopuksi hyvin. Osasimme varautua mahdollisiin riskeihin, muun muassa osallistujien vähäisen määrään ja tämä huomioiden kävimme kahdessa isäryhmissä kertomassa aiheestamme ja annoimme webropol-kyselyn osoitteen kaikille ryhmään osallistujalle. Kokemuksen myötä ymmärrämme nyt paremmin tutkimussuunnitelman ja tutkimusprosessin tärkeyden.

Opinnäytetyötä tehdessämme olemme oppineet paljon isien huomioimisesta neuvolatyössä. Tutkimusta suunnitellessamme perehdyimme erilaisiin tutkimusmenetelmiin valitessamme itsellemme soveltuvampaa toteutustapaa. Laadulliseen tutkimukseen päädyimme kuitenkin melko pian aiheen valinnan jälkeen, koska halusimme kuulla tulevien isien aitoja kokemuksia esikoisensa odotusajasta sekä neuvolasta ja muualta saamastaan tuesta. Näin saimme itsellemme myös paljon hyödyllistä tietoa tulevaa ammattiamme ajatellen.

Opinnäytetyön tekeminen on tuonut haastetta ajankäyttöön. Opinnäytetyöryhmäämme kuuluu kolme jäsentä, joista kaikilla on lapsia, eri vaihe teoriaopinnoissa ja työharjoittelut, joten aikataulujen yhteensovittaminen on ajoittain ollut hyvin haastavaa. Oppimisprosessia ajatellen olemme huomanneet projektin suunnitteluvaiheen ja ajankäytön suunnitelmallisuuden tärkeyden.

Opinnäytetyöryhmä on toiminut hyvin. Olemme tehneet työtämme itsenäisesti ja yhdessä sekä olemme saaneet jaettua tehtäviä jokaiselle oma kiinnostus huomioiden. Olemme oppineet opinnäytetyötä tehdessämme huomaamaan toistemme vahvuudet ja sen pohjalta jokainen on tuonut myös oman panoksensa työskentelyyn. Ryhmän jäsenenä olemme kaikki tehneet töitä tasapuolisesti ja pitäneet huolen myös siitä, että työt jakautuvat tasaisesti kaikille. Olemme pitäneet koko ajan tiiviisti yhteyttä toisiimme ja olemme voineet avoimesti keskustella hankalistakin asioista. Meillä kaikilla on ollut motivaatiota tehdä opinnäytetyötä tiukassa aikataulussa ja näin ollen emme ole juurikaan joustaneet aikataulun suhteen. Tästä huolimatta olemme selvinneet ja opinnäytetyö valmistui määräaikaan mennessä.

Sekä sairaanhoitajan, että terveydenhoitajan työssä täytyy osata tehdä itsenäisesti ratkaisuja ja pystyä tekemään päätöksiä monenlaisissa tilanteissa. Prosessin aikana ymmärsimme myös työ-

elämän yhteyksien merkityksen. Olemme hyödyntäneet kontaktiamme perhevalmennuksen isäryhmän vetäjään sekä olemme turvautuneet myös opiskelijakavereidemme apuun. Olemme myös tehneet monia päätöksiä itsenäisesti ja sitä myötä myös kasvattaneet ammatillista osaamistamme.

Opinnäytetyö prosessi on avartanut terveyden edistämisen näkökulmaamme ja näin ollen osaamme entistä paremmin huomioida asiakkaan voimavarat ja niihin liittyvät tekijät. Teoreettista viitekehystä kirjoittaessamme meidän käsityksemme siitä, kuinka monenlaisia asioita ja näkökulmia terveyden edistämiseen liittyy, on laajentunut. Uskomme, että osaamme opinnäytetyömme myötä ottaa paremmin huomioon terveyden edistämisen näkökulman.

LÄHTEET

Deave, T. & Johnson, D. 2008. The transition to parenthood: what does it mean for fathers? *Journal of advanced nursing*.63(6), 623.

Duodecim. 2004. Isäksi ja äidiksi kasvaminen. Viitattu 28.9.2014.
http://www.ebm-guidelines.com/dtk/Ino/avaa?p_artikkeli=Ino00034

Eerola, E. & Mykkänen, J. 2014. Isän kokemus. Tampere: Gaudeamus Oy.

Hermanson, E. 2012. Isäksi ja äidiksi kasvetaan- ei synnytä!. Viitattu 28.9.2014.
http://www.terveyskirjasto.fi/terveysportti/tk.koti?p_artikkeli=kot00201

Hirvonen, H. 2005. Isä syntymässä- vauvan odotus, syntymä ja hoito. Hämeenlinna: Karisto Oy.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 10. painos. Helsinki: Tammi.

Hulkkonen, I. & Valo, M. 2013. Yksinhuoltajaisien kokemuksia vanhemmuuden tukemisesta lastenneuvolassa. Opinnäytetyö. Hämeen ammattikorkeakoulu.

Jämsä, J. & Kalliomaa, S. 2010. Väestöliitto- Isyyden kielletyt tunteet. Helsinki: Vammalan kirjapaino.

Kaila-Behm & Vehviläinen-Julkunen K. 1999. Isät asiakkaina. Teoksessa Paunonen M, Vehviläinen-Julkunen K (toim.). Perhe hoitotyössä, teoria, tutkimus ja käytäntö. Porvoo: WSOY. 177 - 180.

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2009. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki: WSOYpro.

Kela. 2013. Vanha isyysvapaa ja isäkuukausi, viitattu 28.9.2014.
http://www.kela.fi/isan-vapaat_isakuukausi

Kela. 2014. Isyysvapaan ajalta isyysrahaa, viitattu 28.9.2014.

http://www.kela.fi/isan-vapaat_isyysvapaa-ja-isyysraha

Koskinen E. & Mustonen. K. 2006. Isien kokemuksia isätoiminnasta ja Jyväskylän seudun Perhehankkeen Isärundin ensimmäiseltä kierrokselta. Opinnäytetyö. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kupari, L. 2010. Isäksi ensimmäistä kertaa: äitiysneuvola isäksi tulevan miehen tukena. Opinnäytetyö. Oulun ammattikorkeakoulu.

Kylmä, J., Juvakka, T. 2007: Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.

Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta. 21.12.2012/903.

Latvala, E. & Vanhanen-Nuutinen, L. 2001. Laadullisen hoitotieteellisen tutkimuksen perusprosessi: sisällönanalyysi. Teoksessa Sirpa Janhonen & Merja Nikkonen (toim.). Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. Helsinki: WSOY. 21 - 43.

Leskio, M. & Antikainen, I. 2008. Kasvu isäksi alkaa hämmennyksen tunteesta, viitattu 26.9.2014.
<http://demo.seco.tkk.fi/terveysuomi/item/nn:284>

Mannerheimin lastensuojeluliitto 2014. Vanhempainnetti, viitattu 28.9.2014.

http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/vanhemmuus_ja_kasvatus/isyys/

Marsalo, T-T. 2014. Isäksi tulemisen innostus ja hämmennys. Viitattu 26.9.2014.

<http://www.ensijaturvakotienliitto.fi/tyomuodot/miehena-ja-isana/isakortit/tervetuloa-isaksi/isaksi-tulemisen-innostus-ja-ham/>

Mesiäislehto-Soukka, H. 2005. Perheenlisäys isien kokemana – fenomenologinen tutkimus. Acta universitatis ouluensis. Lääketieteellinen tiedekunta. Hoitotieteen ja terveyshallinnon laitos. Oulu.

MTV3. Isäkuukausi ei kiinnosta – alueelliset erot suuria. 2012. MTV uutiset, viitattu 28.9.2014.

<http://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/isakuukausi-ei-kiinnosta-alueelliset-erot-suuria/1874012>

Mykkänen, J. 2010. Isäksi tulon tarinat, tunteet ja toimijuus. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä.

Paajanen, P. 2006. Päivisin leiväntuoja, iltaisin hoiva-isä. Alle 3-vuotiaiden esikoislasten isien näkemyksiä ja kokemuksia isyydestä. Perhebarometri 2006. Väestötutkimuslaitoksen katsauksia E 24/2006.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV. Analyysi ja tulkinta. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto, viitattu 26.11.2014.

http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3.html.

Salmela, E. 2005. Isälapsiryhmät. Vanhasta isyydestä uuteen isyyteen. Pro gradu -tutkielma. Kasvatustieteen laitos. Jyväskylän yliopisto.

Sinkkonen J. 2012. Isäksi ensi kertaa. Helsinki. WSOY

Sohlberh, M. 2013. Isien tueksi. Tukipaketti lastenneuvolaan. Opinnäytetyö. Diakonia-ammattikorkeakoulu.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2008. Isien ja isyyden tukeminen äitiys- ja lastenneuvoloissa. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2008:24. Helsinki. Viitattu 28.9.2014.

http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-3639.pdf&title=Isat_ja_isyyden_tukeminen_aitiys__ja_lastenneuvoloissa_fi.pdf

Tuomi, J. & Sarajärvi A., 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Vantaa: Tammi.

LIITTEET

Liite 1. Saatekirje

Liite 2. Webropol – kysely

LIITE 1. SAATEKIRJE

Hyvä isäryhmän osallistuja

Opiskelemme Oulun ammattikorkeakoulussa hoitotyön koulutusohjelmassa. Olemme tekemässä opinnäytetyötä, jonka aiheena ovat esikoistaan odottavien isien kokemukset isäksi kasvamisesta ja neuvolasta saamastaan tuesta.

Tutkimuksen tavoitteena on saada tietoa miesten kokemuksista isäksi tulemisesta ja tämän pohjalta kehittää nykyisten äitiys- ja lastenneuvoloiden toimintaa isät huomioivammaksi. Isiltä saadut kokemukselliset tiedot ovat meille hyödyllisiä myös tulevaa työtämme ajatellen.

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja se toteutetaan internetissä täytettävän teemakyselyn avulla. Kyselyyn vastanneiden tiedot käsitellään luottamuksellisesti ja tulosten raportoinnissa varmistetaan, ettei yksityinen vastaaja tule tunnistetuksi raportista.

Kyselyyn voit käydä vastaamassa osoitteessa:

<https://www.webpolsurveys.com/S/8606EDF1680B4B9D.par>

Kysely sulkeutuu automaattisesti 31.1.2014 klo 21.00.

Opinnäytetyö tehdään yhteistyössä Oulun kaupungin kanssa ja opinnäytetyön ohjaajana toimii hoitotyön- ja ensihoidon osaston yliopettaja Hilikka Honkanen, hilkka.honkanen@oamk.fi

Oulussa 24.11.2014

Sairaanhoitajaopiskelija Salla Haapalainen, o2hasa04@students.oamk.fi, 0442939877,

Terveystieteiden opiskelijat Marjo Kivi, c3oima00@students.oamk.fi, 0456304086,

Sanna Pitkäranta, c2pisa00@students.oamk.fi, 0504862184

LIITE 2. WEBROPOL-KYSELY

Isät terveydenhuollon asiakkaana neuvolassa - Miesten kokemuksia isyydestä esikoisen odotusaikana

TAUSTATIEDOT

1. Minkä ikäinen olet?
alle 30-vuotias
30-vuotias tai yli 30-vuotias
2. Minkälaisia ajatuksia raskausuutinen sinussa herätti?
3. Miten ajatuksesi ovat muuttuneet raskauden edetessä?

KOKEMUKSET TUEN SAANNISTA

4. Minkälaista tukea olet saanut omasta neuvolastasi?
5. Millaista tietoa/tukea olet jäänyt kaipaamaan?
6. Mistä tai keneltä olet saanut eniten tukea? Millaista?

ENNAKKO-ODOTUKSET JA KOKEMUKSET

7. Millaisia ennakko-odotuksia sinulla itselläsi on isyydestä?
8. Millaiseksi isäksi toivot kehittyväsi?
9. Millaisena koet yhteiskunnan, perheen, ystävien, työyhteisön tai muun yhteisön luomat paineet isäksi kasvamisessa?

VAPAA SANA

10. Vapaa sana :)